

Segítő kutyák viselkedési normái és egészségügyi gondozásának követelményei

1. A segítő kutyák kiképzésével és klienshez történő átadásával kapcsolatos általános elvárások

- a.) A segítő kiképzésbe vont kutyát tesztelni kell mind a munkakészség mind pedig a motiválhatóság szempontjából.
- b.) A segítő kiképzésbe vont kutya fizikai és egészségügyi alkalmasság szempontjából tökéletes kell legyen.
- c.) A segítő kutya kiképzésének legfőbb alapelve a kontrollálhatóság kialakítása és a speciális segítő feladatok elvégzésére való képesség kifejlesztése.
- d.) A segítő kutya képzése során maximálisan be kell tartani az állatetikai és állatvédelmi alapelveket, a kiképzési módszereknek humánusnak kell lenniük, s nem sérthetik a kutya fizikai és érzelmi biztonságát.
- e.) A segítő képzésbe vont kutyát oly módon kell képezni, hogy az állat a maga természetes „ütemében” sajátíthassa el a megfelelő képzettségi szintet. Segítő munkára kutyát átadni nem szabad mielőtt az állat elérné a megfelelő értelmi, fizikai és érzelmi érettségi szintet.
- f.) A segítő kutya tudásának és készségeinek a lehető legjobban kell illeszkednie a kliens szükségleteihez, képességeihez és életstílusához.
- g.) Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki képes megfelelő módon kommunikálni az állattal.
- h.) Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki képes a kutya számára a megfelelő fizikai érzelmi és anyagi szükségleteket nyújtani.
- i.) Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki képes az állat számára stabil és biztonságos életkörülményeket biztosítani.
- j.) Segítő kutyát csak olyan klienshez szabad kihelyezni, aki azért szeretne kutyát, hogy ez által nagyobb önállósághoz, jobb életminőséghez juthasson.
- k.) A segítő kutyát kiképző szervezet vállalja az általa kiképzett és átadott kutyáról való gondoskodást amennyiben a kliens elhalálozik, avagy az illető életében olyan változások állnak be hogy nem képes többé a kutya számára a megfelelő ellátást biztosítani.
- l.) A segítő kutyát kiképző szervezet nem képezhet, illetve segítő igazolványt nem adhat ki olyan kutyának, aki akár emberrel akár kutyával szemben agresszív magatartást mutat. Segítő kutyát nem szabad kiképezni őrző-védő munkára. Nem agresszív ugatás, mint a kiképzési feladat része bizonyos helyzetekben elfogadható.

2. A segítő kutyáért jelentkezőket megillető bánásmóddal kapcsolatos elvárások

Szem előtt tartva azt a legfőbb célt, miszerint a segítő kutya funkciója hogy segítsen a fogyatékos embereken, növelje függetlenségüket és javítsa életminőségüket, fontos a következő etikai elvek betartása:

- a.) Bárkinek joga van segítő kutyáért jelentkezni etnikai, nemi, vallási, ideológiai hovatartozásra való tekintet nélkül, amennyiben az illető állapota indokoltá teszi a segítő kutya használatát.
- b.) A jelentkezőnek joga van arra, hogy a kiképző szervezet megfelelő tisztelettel odafigyeléssel és gondossággal bírálja el kérelmét és ugyanilyen módon kommunikáljon vele.
- c.) A kliensnek joga van ahhoz, hogy a kiképző szervezet segítségével elsajátíthassa a segítő kutya széles körű és hatékony használatához szükséges ismereteket.

d.) A kliens jogosult azon ismeretek megszerzésére is, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a társadalomban megfelelően illeszkedhessen be, mint segítő kutya gazdája.

e.) A kliens jogosult arra, hogy kutyával való együttműködése megfelelő módon értékelésre kerüljön, és az átadó vizsgát követően megfelelően alapos utógondozásban részesüljön.

f.) A kliens jogosan várja el, hogy a kiképző szervezettől megfelelő információkat kaphasson a következő témákban:

- Viselkedési problémák és kezelési lehetőségeik

- Főbb lehetséges egészségügyi problémák

- Segítő kutyák jogszabályok szerinti használatával összefüggő problémák

g.) A kiképző szervezetnek a klienssel szemben kötelessége, hogy annak személyes adatait bizalmasan kezelje és a kliens előzetes engedélye nélkül harmadik fél részére ne adja tovább.

h.) A klienseket a kiképző szervezetek nem kötelezhetik arra, hogy a kiképző szervezetet bármilyen módon támogassák, illetve a kiképző szervezetet népszerűsítő tevékenységet folytassanak. E tevékenységeket kienstől csak önkéntes alapon lehet elvárni.

3. A segítő kutyák közterületen való megjelenésével és viselkedésével kapcsolatos elvárások.

Az alábbiakban azok a minimális követelmények olvashatók, melyeket valamennyi segítő kutyát képző szervezetnek figyelembe kell vennie. Kívánatos ugyanakkor, hogy a kiképző szervezetek az itt megfogalmazott minimum elvárásoknál, ha csak lehet magasabb képzési követelményeket valósítsanak meg.

a.) A segítő kutya tiszta, jól ápolat, és nincs kellemetlen szaga.

b.) A segítő kutya nem ürít olyan helyen ahol az nem megengedett.

c.) A társadalom a segítő kutyát nem használó tagjai jogosan várják el, hogy a segítő minősítéssel rendelkező kutya mindig megfelelő kontroll alatt, a kívülállókat viselkedésével nem zavaró módon jelenjék meg. A segítő kutya nem provokálja ki mások figyelmét, nem viselkedik oly módon, hogy az zavaró vagy kellemetlen legyen bárki számára.

d.) A segítő kutya nem ugat és nem ad egyéb hangokat ki feleslegesen és a közösség számára zavaró módon.

e.) A segítő kutya nem mutat agressziót emberekkel vagy más állatokkal szemben.

f.) A segítő kutya nem kunyerál, nem vesz a szájába engedély nélkül élelmet vagy más tárgyakat, melyek nem tartoznak a gazdájához.

g.) A segítő kutya megkülönböztető jelzést (hámat, kendőt) viselve, pórázon vagy más módon a gazda kontrollja alatt tartva, csendesén és nyugodtan dolgozik.

h.) A segítő kutya képes segítő feladatait nyilvánosság előtt is végrehajtani.

i.) A segítő kutyának minden kényszerítő eszköz hiányában is nyugodtan kell feküdni a gazda melletten

j.) A segítő kutya ki van képezve arra, hogy utasításra ürítsen.

k.) A segítő kutya a nap 24 órájában gazdája mellett tartózkodik, kivéve, ha az elvégzendő feladat a gazdától való elválást követeli meg.

4. A segítő kutyákkal szemben alkalmazandó állatvédelmi, állatetikai normák

a.) A segítő kutyát kiképző szervezet a kiképzés során nem használ olyan eszközöket, amelyek súlyos és indokolatlan fizikai vagy pszichés fájdalmat okoznak a kutyának, és nem engedi meg, hogy a kutyát bármi módon

zaklassák. (Nem merülhet fel olyan körülmény, amely indokoltá tenné, hogy elektromos nyakörvet vagy szöges nyakörvet használnak a képzésben.)

b.) A kutyák alapvető szükségleteit mind a gazdának, mind a kiképző szervezetnek mindig biztosítani kell. Alapvető szükségletnek számít az elegendő emberi kontaktus, elegendő mennyiségű és minőségű élelmiszer megfelelő időközönként adagolva, ivóvízzel való megfelelő ellátás, védelem extrém forróság, hideg, vagy nedvesség ellen, az élettani szükségleteknek megfelelő gyakorisággal ürítési lehetőség, elegendő póráz nélküli gyakorlat minden nap, elegendő idő a pihenésre, és játékokra minden nap, elegendő kontaktus más kutyákkal, rendszeres "testápolás", és egészség ellenőrzés.

c.) A kiképzett kutya gazdának illetve a képzés alatt álló kutya nevelőszülőnek való átadása nem történhet meg anélkül, hogy a szervezet az illetőt utasításokkal látná el arról, hogyan tartsa fenn, a kutyák egészségét és életminőségét a megfelelő szinten. Az instrukcióknak a következő szempontokra kell kitérniük:

-rendszeres szőrápolás, ellenőrzés és fogtisztítás,

-mikor vegye fel a kapcsolatot a helyi állatorvossal,

-hogyan vegye fel a kapcsolatot az orvossal,

-hogyan ismerje fel a betegség, vagy a rossz közérzet jeleit,

-legalább évente rutin állatorvosi ellenőrzést kell kérjen,

-hogyan alakítsa ki az etetési szokásokat, tanácsok kutyadiétára, illetve étel kiválasztására,

-a víz biztosításának fontossága,

-az állat magatartásával kapcsolatos alapismeretek, ajánlások megfelelő játékokhoz,

-hogyan kerülje el a szélsőséges meleget, hideget és nedvességet,

-hogyan alakítsa ki a megfelelő rutint és napi ritmust (pl. toalett, higiénia, etetés).

d.) A kiképző szervezet köteles elvenni a kutyát, vagy visszavonni a kutya segítő státuszát minden olyan kienstől, vagy nevelőszülőltől, aki tudatosan és ismételten durván megsérti a kutya gondozásának testi és lelki jóllétének alapvető normáit.

e.) Amennyiben a szervezet kennel tartást is alkalmaz, úgy a kennelnek olyannak kell lennie, hogy az állatvédelmi törvény szellemében biztosítsa a kutyák számára a megfelelő környezetet (alvóhely, megvilágítás, szellőzés, hőmérséklet, higiénia stb. szempontjából), és lehetőleg minimális mértékben váltsa ki a "a kennel stressz" szindrómát.

A segítő kutyákkal szemben támasztott állategészségügyi követelmények

1. A vakvezető- mozgássérült-segítő- halló- és egyéb jelző kutyák (továbbiakban segítő kutyák) állategészségügyi normái

a.) A segítő kutyákat –a terápiás feladatokra kiképzett állatok kivételével- az átadó vizsga előtt kötelezően ivartalanítani kell.

b.) Védőoltások

A segítő kutyát évente kötelező az oltani veszettség (lásd. 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet), parvovírus, szopornyica, fertőző májgyulladás és leptospirozis ellen.

c.) Belső élősködők elleni védelem

A segítő kutyánál 3 havonta kell alkalmazni féreghajtást kombinált hatóanyagú, széles hatásspektrumú anthelmintikummal (hatóanyagai lehetőség szerint praziquantel, és pirantelt (pamoát vagy embonát só), és febantel vagy fenbendazol).

d.) Külső élősködők elleni védelem

A segítő kutyánál folyamatosan szükséges a külső élősködők elleni védekezés, melynek bolhára és rühatkára mindenképpen, kullancs ellen pedig ajánlottan hatékonynak kell lennie. A megelőzésre bármely hazai forgalomban lévő készítmény használható, a kezeléseket pedig a használt szer hatástartamától függő időközökben kell alkalmazni.

e.) Szűrővizsgálatok

A segítő kutyát évente teljes állatorvosi fizikális vizsgálatnak kell alávetni, valamint szükséges a bélsár (széklet) parazitológiai és bakteriológiai vizsgálata különös tekintettel a szalmonellára. A fizikális vizsgálatnak feltételen részét kell képeznie az ízületekre is kiterjedő vizsgálatnak is. Az első vizsgálatot úgy kell elvégeztetni, hogy az összes eredmény megérkezésének és leigazolásának ideje legalább egy héttel előzze meg a segítő kutya munkába állásának időpontját.

A segítő kutya átadását megelőzően diszplázia szűrés (könyök és csípő) kötelező. Közepes vagy annál súlyosabb eredmény esetében a kutya segítő munkára alkalmazása ellenjavallt. Diszplázia műtéten átesett kutyák a teljes gyógyulás után átadhatók és dogozhatnak.

2. A terápiás kutyák munkája során betartandó állategészségügyi normák.

a.) Védőoltások

A segítő kutyát évente kötelező az oltani veszettség (lásd. 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet), parvovírus, szopornyica, fertőző májgyulladás és leptospirozis ellen.

Azoknál a kutyáknál, ahol a laborvizsgálat alapján a *Microsporum canis* okozta fertőzöttség klinikai tünetei fennállnak, a gyógykezelés, gyógyulás majd negatív laborlelet után az oltás megelőző jelleggel félévente kötelező. Az újra munkába állt, és a féléves *Microsporum canis* elleni oltásban részesülő kutya rendszeres ismétlő oltását leghamarabb két egymást követő negatív vizsgálat után, az állatorvos javaslata alapján fel lehet függeszteni.

Azoknál a kutyáknál, amelyek kennelel köhögés fertőzöttség tüneteit mutatják, a gyógykezelés, gyógyulás majd negatív laborlelet és újra munkába állás után az oltás megelőző jelleggel évente kötelező. A rendszeres ismétlő oltását leghamarabb két egymást követő negatív vizsgálat után, az állatorvos javaslata alapján fel lehet függeszteni.

b.) Belső élősködők elleni védelem

A segítő kutyánál 3 havonta kell alkalmazni féreghajtást kombinált hatóanyagú, széles hatásspektrumú anthelmintikummal (hatóanyagai lehetőség szerint praziquantel, és pirantelt (pamoát vagy embonát só), és febantel vagy fenbendazol).

c.) Külső élősködők elleni védelem

A terápiás kutyánál folyamatosan szükséges a külső élősködők elleni védekezés, melynek bolhára és rühatkára mindenképpen, kullancs ellen pedig ajánlottan hatékonynak kell lennie. A megelőzésre bármely hazai forgalomban lévő készítmény használható, a kezeléseket pedig a használt szer hatástartamától függő időközökben kell alkalmazni.

Terápiás foglalkozásokon részt vevő kutyáknál nem szabad bolha és/vagy kullancsnyakörvet alkalmazni, ugyanígy nem javasolt a bolha- és /vagy kullancsirtó por illetve a bolha- és /vagy kullancsirtó sampon használata. Amennyiben a fentiek használatához a gazda praktikusági vagy gazdasági okok miatt ragaszkodik, használatuk azzal a feltétellel engedhető meg, hogy azok a terápiás foglalkozást megelőző három napon belül az állattal nem kerülnek érintkezésbe. A bolha és/vagy kullancsirtó „spot on” készítmény használatát úgy kell időzíteni, hogy azok a terápiás foglalkozást megelőző három nappal korábban kerüljenek alkalmazásra.

d.) Szűrővizsgálatok

A terápiás kutyát félévente teljes állatorvosi fizikális vizsgálatnak kell alávetni, valamint szükséges a bélsár (széklet) parazitológiai és bakteriológiai vizsgálata különös tekintettel a szalmonellára. Az első vizsgálatot úgy kell elvégezteni, hogy az összes eredmény megérkezésének és leigazolásának ideje legalább egy héttel előzze meg a terápiás kutya munkába állásának időpontját.

Terápiás kutyák esetében amennyiben az aktív terápiás munkában legalább egy év szünetet tartanak, úgy a vizsgálatot a fent leírtaknak megfelelően a munkakezdés előtt el kell végezteni.

A terápiás foglalkozásokon részt vevő kutyánál a félévente kötelező állatorvosi vizsgálat során a következő szűrővizsgálatokat szükséges elvégezteni:

- bélsár (széklet) vizsgálat – paraziták jelenléte és bakteriológiai tenyésztéses vizsgálat, különös tekintettel a szalmonellára

- szőr vizsgálat - külső élősködők, gombás fertőzöttség jelenléte

- toroktampon – bakteriológiai tenyésztés (Streptococcus, Staphylococcus, MRSA!) fertőzésre

Fertőzöttség esetén a kutya csak a kezelés utáni negatív vizsgálati eredmény birtokában dolgozhat újra (kivétel Salmonella és MRSA, ezeknél két egymást követő negatív lelet szükséges).

A terápiás kutya diszplázia szűrése javasolt, de a munkába állásnak nem feltétele, a kutya a vizsgálat eredményétől függetlenül dolgozhat addig, amíg állapota tünetmentes. Amennyiben a kutyán a diszpláziával összefüggésbe hozható tünetek jelentkeznek, akkor állatorvosi szakvélemény kérése szükséges arról, hogy a terápiás munka közbeni fizikai megterhelés okoz-e fájdalmat a kutya számára. Az állatorvos vizsgálata, javaslata és esetleges gyógykezelési protokollja alapján a gazdának józan belátása szerint kell döntenie arról, hogy a kutya milyen programot, milyen terheléssel és feltételekkel vállalhat. Diszplázia műtéten átesett kutyák a teljes gyógyulás után dolgozhatnak.

e.) Teendők a kutya betegsége esetén

Ha a terápiás kutya a betegség tüneteit mutatja (levertség, láz, köhögés, hányás, hasmenés), akkor nem szabad vele dolgozni, csak az állatorvos által igazolt teljes gyógyulás és tünetmentesség elérését követően.

Amennyiben a terápiás kutya 3 napnál tovább tartó hasmenés, hányás, vagy hurutos köhögés tüneteit mutatja, illetve ha egy egyszerűnek látszó betegségnél az állat nem reagál a szokásos kezelésre, vagy a tünetek rövid idő alatt visszatérnek, akkor a féléves szűrés protokollja (lásd d pont) szerinti felülvizsgálat szükséges.

f.) Általános higiéniai szabályok

Terápiás foglalkozáson csak tiszta kutyával szabad megjeleni, célszerű a foglalkozás megkezdése előtt a kutyák szemét, szájkörnyékét, végbélnyílás környékét és a mancsokat (benti foglalkozás esetén) nedves törlőkendővel áttörölni.